

Genootschap voor Heemkunde "DE SWAENE"- Anderlecht

Het Begijnhof : Heemkundige zoektocht

Ter gelegenheid van:
Tournee General, het feest van de Vlaamse
Gemeenschap in Anderlecht op 27 juni 2009

Wedstrijdreglement

- 1) Deze wedstrijd wordt georganiseerd door het Genootschap voor Heemkunde 'De Swaene' nav. het feest van de Vlaamse Gemeenschap "Tournee General" in Anderlecht.
- 2) Iedereen mag deelnemen aan de zoektocht van de Swaene behalve de opstellers van de tocht.
- 3) Iedere deelnemer aanvaardt het integrale reglement.
- 4) De deelname is gratis.
- 5) De deelnameformulieren worden afgehaald aan de stand van 'de Swaene' op Tournee General tussen 13u00 en 16u00.
De antwoordformulieren moeten afgegeven worden aan de verantwoordelijke van 'de Swaene' en dit **ten laatste om 18.00 uur op 27/6/2009**.
- 6) Aan deze zoektocht zijn geen individuele prijzen verbonden.
Wel telt het deelnemen aan deze tocht mee als één van de drie elementen om te kunnen dingen naar de "Luchtballonvaart".
- 7) Deelname gebeurt op vrijwillige basis. 'De Swaene' kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor gebeurlijke ongevallen of de gevolgen daarvan.

Tournee General 27/06/2008
Wandelzoektocht
Het Begijnhof

Beste Wandelaar,

Welkom op onze geschiedkundige zoektocht.

Deze zoektocht bestaat natuurlijk uit een wegbeschrijving en vragen, maar ook uit een deel geschiedkundige informatie en anekdotes.

Een voorafgaande kennis is niet nodig. Als U uw ogen goed de kost geeft, kunt u een antwoord vinden op al onze vragen.

Dit jaar is ons einddoel de binnenplaats van het Begijnhof.

Deze zoektocht werd opgesteld door het **Genootschap voor Heemkunde 'De Swaene'**. Deze vereniging stelt zich tot doel: de inventarisering en de bescherming van het Anderlechtse bouwkundig patrimonium en indien nodig een optreden bij de plaatselijke of nationale overheid; de publicatie van studiemateriaal en artikelen over het Anderlechts verleden; het optekenen en publiceren van inlichtingen van oude Anderlechtenaren in verband met het verleden van gebouwen en bewoners, straten en pleinen; het verzamelen van alles wat betrekking heeft op de plaatselijke geschiedenis, volksleven, oude gebruiken; de besturing en uitgaven van officiële en particuliere archiefstukken, de heruitgave van onvindbaar geworden werken en studies over Anderlecht en van artikelen die in tijdschriften verspreid zijn; het aanleggen van geschied- en heemkundige bibliotheek.

Onze voornaamste activiteiten zijn:

- voordrachten
- wandelingen in Brussel
- bezoek aan musea aan andere zaken allen in verband met heemkunde
- wandelzoektochten
- het samenstellen van een bibliotheek met werken over Anderlecht
- organiseren van tentoonstellingen.

Wie belangstelling heeft voor de activiteiten van "De Swaene" of vragen heeft over heemkunde en geschiedenis van Anderlecht, of heel wat documentatie(zelfs fotokopie) wil ter beschikking stellen of actief wil meewerken in het bestuur of wie gewoon lid wil worden, kan contact opnemen met Myriam Van Varenbergh, voorzitter, tel.: 02/466.98.83 e-mail: van.varenbergh.myriam@skynet.be; of met Nadine Asseau, Blijdschapstraat 50 te Anderlecht 02/523 33 90 e-mail nadine.asseau@hotmail.com.

Bijkomende info over het genootschap vindt u tevens op de website: www.deswaene.be

Veel wandelgenot
De Swaene

Wandelzoektocht

U begeeft zich vanuit het vertrekpunt naar de Sint-Guidokerk.

De collegiale Sint-Pieter-en-Guido, beschermd monument sinds 1938, bezit de mooiste glas-in-loodramen, muurschilderingen en grafstenen van de hoofdstad. Het gebouw combineert essentiële kenmerken van de Romaanse en de gotische architectuur. De aanwezigheid van de adellijke familie van Aa, in het centrum van het dorp, de oprichting van een kanunnikenkapittel en de cultus gewijd aan Sint-Guido hebben ongetwijfeld, tenminste vanaf de 11de eeuw, bijgedragen tot de oprichting van dit belangrijke religieuze bouwwerk. Het ontstaan van een eerste parochie in Anderlecht wordt geschat rond de overgang van de 10de naar de 11de eeuw.

Romaanse collegiale

Aan het einde van de 11de eeuw en bij het begin van de 12de eeuw werd de indrukwekkende Romaanse Sint-Pieter-en-Guidokerk opgetrokken. Het plan van deze kerk leek in grote lijnen op dat van het huidige bouwwerk. Het feit dat sommige elementen van het oude Romaanse bouwwerk bewaard zijn gebleven, bewijst dat de Romaanse collegiale niet in één maal werd afgebroken, maar stapsgewijs en in gotische stijl werd herbouwd. Zo bleef bijvoorbeeld de Romaanse toren bewaard tot de 16de eeuw, tot architect Keldermans een campagne lanceerde voor de bouw van een nieuwe toren. De overblijfselen van de Romaanse collegiale houden daar niet op: ook de crypte bleef goed bewaard.

1) a. Hoeveel beelden staan er boven het portaal ?

b. Welke bloem staat op het wapenschild dat tussen de twee deuren staat ?

Wij gaan verder richting Rafaël vzw (oude Sint-Annakliniek die links van u ligt met aangezicht naar de kerk) en houden even stil voor de voorgevel.

2) a. Welke heilige prijkt op deze gevel?

b. Welke letter komt voor in het huisnummer van deze vzw?

We nemen de straat links van dit gebouw, de Broeckstraat. Wij blijven op het rechtse voetpad en wandelen tot voorbij de tuin.

De straat is genoemd naar het beekje dat parallel liep met deze straat. Het is één van de voornaamste wegen die vroeger Anderlecht met Dilbeek verbond. Reeds in de 15de eeuw stonden hier talrijke boerderijen. De laatste van deze boerderijen, "Hof van Oppem" genoemd, was een boerderij opgetrokken in Spaanse steen en werd in 1978 afgebroken; slachtoffer van de urbanisatie van de wijk. De laatste uitbater van deze boerderij was de groentenboer Kestemont, bijgenaam "Stange".

De straat heeft ook een tijdje een ander naam gehad namelijk " Sint Salvadorstraat".

Tot 1956 stond in deze straat ook de kapel gewijd aan Sint-Bruno. De tweede dag van de kruisdagen begaven de leden van het Kapittel en de gelovigen zich in procesie naar deze kapel.

In de straat stonden mooie huisjes die doorgaans bewoond werden door groentekwekers.

De voornaamste groenten die men op de velden vond waren: spruiten, witloof, ajuin, radijsjes, sla, peterselie enz.

Driemaal in de week vertrokken van hier zwaar geladen karren, getrokken door forse Brabantse trekpaarden, naar de markt van Kureghem.

Later kwamen de onteigeningen.

De meest bekende families waren: Trullemans, Oeyen, Mertens, Susse Sterckx. De laatste om te vertrekken was "de Mus" zijn boerderij lag achter het Shopping Center. (Bron: Les rues d'Anderlecht van Jean Van Audenhove)

3) Welke naam heeft het restaurant van de vzw Rafaël ?

*We vervolgen de straat en nemen de tweede straat rechts.
Zo komen we aan het Sint-Adressenplein.*

Dit plein werd genoemd naar een gemeente in De Seine-Maritime (Frankrijk), Belgisch Militair Centrum gedurende de oorlog van 1914-1918. Minister De Broqueville heeft er zich gevestigd op 10 oktober 1914.

(Bron: Les rues d'Anderlecht van Jean Van Audenhove)

4) a. Welke school is er gevestigd op nr. 12 ?

We vervolgen onze weg en komen zo in de Eedstraat. Op de hoek van het Sint-Adresseplein en de Eedstraat is een home gevestigd.

b. Geef de naam van deze home.

c. Uit welk jaar dateert deze home?

d. Hoe wordt deze home vandaag genoemd ?

We vervolgen onze wandeling en nemen de Eedstraat. (ingehuldigd 05/01/1904)

De straat volgt gedeeltelijk het traject van de oude Dam. Zij maakt integraal deel uit van de heraanleg van de Miniemenwijk.

Op 18 oktober 1902 werd er een convenant ondertekend tussen de gemeente Anderlecht en de heer Van Broeckhover met het doel diverse straten aan te leggen op de terreinen van zijn leerlooierij "De Miniemen" (vroeger was hier het klooster gevestigd van de Miniemen, vandaar de naam). De financiering hiervan gebeurde door de hertog van Aumale. (Bron: Les rues d'Anderlecht van Jean Van Audenhove)

5) a. Wat is er gevestigd op nr. 29 ?

b. Even verder in deze straat is een wasserij/droogkuis gevestigd. Op welke huisnummers?

c. Welke naam draagt dit bedrijf ?

d. In deze straat is ook de Wing Chun Academie gevestigd. Welke is haar functie ?

We gaan verder en nemen de eerste straat rechts, de Edmond Delcourtstraat. (ingehuldigd op 17 september 1910)

Edmond Delcourt (1865-1925) was chirurg en gemeenteraadslid.

Op de kruising van de Edmont Delcourstraat en de Erasmusstraat stond het Miniemenklooster dat gebouwd werd in 1618 op initiatief en met de penningen van Karel van Lorraine, hertog van Aumale. De kapel gewijd aan Sint-Franciscus van Padua werd enkele jaren later gebouwd.

Het domein dat in 1796 verkocht wordt als landseigendom, zal dienst doen als hoofdzetel voor verschillende industriële uitbatingen: wasserij, leerlooierij, fabriek om het leer te vernissen. De activiteiten eindigen in 1890 en de gebouwen, aangekocht door de gemeente, werden met de grond worden gelijk gemaakt in het begin van de 20ste eeuw met de bedoeling er een nieuwe wijk te vestigen.

(Bron: Les rues d'Anderlecht van Jean Van Audenhove)

We gaan verder en nemen de eerste straat rechts de Erasmusstraat (ingehuldigd 12 november 1930)

6) a. In welke periode van de geschiedenis leefde Erasmus ?

b. Wanneer werd Erasmus geboren en wanneer is hij gestorven ?

c. Welk is de architect van het huis nr. 28 ?

d. Welk naam draagt het huis nr. 31 ?

Nu slaan we de eerste straat links in, de Instituutstraat. (ingehuldigd op 15 december 1897)

Deze straat werd tot in 1897 de straat van de Sint-Guidobron genoemd.

In de benedenstraat bevond zich de bron van Sint Guido. Deze bron vinden we terug op de plannen getekend door de landmeter Bodumont (1750 – 1787)

De fontein werd afgebroken in 1953 ten voordele van het autoverkeer.

De bron, waar een muur omheen stond, was bereikbaar door een trap met zeven treden in blauwe steen.

Het opschrift "St.-Guido OPN (Ora pro Nonis) 1789" was in de steen gebeiteld.

Boven in de straat stond het Sint-Anna huis, gesticht in 1890 op de eigendom die vroeger toebehoorde aan Mevrouw Depré.

In 1897 kwamen de zusters "Trés Saint Sauveur" uit de Alsace (Frankrijk) aan in Anderlecht.

Dr. Ch. Jacobs liet de oude huizen afbreken en liet in 1900 het instituut bouwen dat zich specialiseerde in gynecologie.

(Bron : Les rues d'Anderlecht van Jean Van Audenhove)

7 a. Welk centrum is gevestigd op nr. 19 ?

b. als je de cijfers van het telefoonnummer van het Rafaël secretariaat met elkaar vermenigvuldigt, welk product bekom je dan ?

Boven aan de straat gekomen nemen we onmiddellijk de straat links, de Kapelaanstraat. (ontstaan in 1856)

Deze korte, smalle straat is historisch gezien één van de belangrijkste van Anderlecht. In deze straat vinden we het Begijnhof. De huidige gebouwen dateren uit 1634.

In 1798, tijdens de Franse Revolutie, werden de gebouwen in beslag genomen en vond men er de Burelen voor Gemeentelijke Welzijnzorg.

In 1938 werd de site geklasseerd.

Onder impuls van Daniël Van Damme, werd in het Begijnhof een museum gewijd aan de folklore van Anderlecht. Uit veiligheidsoverwegingen moest de site na enkele jaren zijn deuren sluiten. Na lange jaren van restauratie werd het Begijnhof weer opengesteld voor het publiek.

De cellen van de begijntjes werden in hun oorspronkelijk staat hersteld. Men bezoekt achtereenvolgens: de oude keuken "bollenwinkel" genoemd, de logies van de Grote Dame, de kamer van de H. Geest en een minuscule kapel.

Een rijke verzameling voorwerpen in verband met het leven in Anderlecht wordt ook tentoongesteld.

Volg deze straat tot een groot smeedijzeren hek. Ga naar binnen en neem dan links de weg naar het Begijnhof. Ga hier naar binnen, we blijven echter op de binnenkoer.

8) a. Welk zijn de openingsuren van het Begijnhof ?

b. In welk jaar werd het Begijnhof opgericht ?

c. In welk jaar werd het gerestaureerd ?

d. Hoeveel huisjes telt dit Begijnhof ?

e. In het midden van de binnenkoer staat een bouwwerk. Welk is zijn functie?

Keer op je stappen terug. Ga verder rond de kerk. Eens aan de Aumalestraat neemt u rechts en keert u terug naar het *Dapperheidsplein*.

Kom naar onze stand uw antwoorden binnenleveren !

Antwoordformulier

Vraag 1 : a).....
b).....

Vraag 2 :a).....
b).....

Vraag 3:.....

Vraag 4: a).....
b).....
c).....
d).....

Vraag 5: a).....
b).....
c).....
d).....

Vraag 6: a).....
b).....
c).....
d).....

Vraag 7:a).....
b).....

Vraag 8 : a).....
b).....
c).....
d).....
e).....

Antwoorden

- Vraag 1** a) 3
 b) iris
- Vraag 2** a) *Sint Anna*
 b) b
- Vraag 3** Quo vadis
- Vraag 4** a) Sint- Guido-instituut
 b) Home Lima Olga Mucelmiels
 c) jaar 1953
 d) Maison de repos Peniel
- Vraag 5** a) Eglise Evangelique Peniel
 b) 43 45 -41 -40
 c) Du Parc
 d) zelfsvededigingstechnieken aanleren.
- Vraag 6** a) Renaissance
 b) 1466 – 1536
 c) MOREAU
 d) l'incomparable
- Vraag 7** a) *Centree de Gastro Centerolmogie*
 b) 0
- Vraag 8** a) *10 tot 12 en van 14 tot 17 uur*
 b) 1252
 c) 1978
 d) 6
 e) waterput